

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentivs,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

Actvs Qvarti

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

H E C Y R A

Sin alio est animo, renumeret dotem huc, eat.

La. Ecce autem, tu quoque proterue iracundus es.

Ph. Percontumax redisti huc nobis Pamphile.

La. Decedet iam ira hæc: etsi merito iratus est.

Ph. Quia paululum uobis accessit pecuniæ,
Sublati animi sunt. La. etiam mecum litigas?

Ph. Deliberet, renunciētq; hodie mihi,
Velit ne, an non; ut alij, si huic non sit, fiet.

La. Phidippe, ades, audi paucis. abijt: quid mea?
Postremo inter se transigant ipsi, ut lubet:
Quando nec gnatus, neque hic mihi quicquam obtem-
perant:

Quæ dico, paruipendunt. porto hoc iurgium ad
Vxorem: cuius fiunt consilio omnia hæc:
Atque in eam hoc omne, quod mihi ægre est, euomam.

ACTVS QVARTI SCENA PRIMA.

MYRRHINA, PHIDIPPVS.

My. Erj, quid agam? quò me uortam? quid meo
P respondebo uiro
Misera? nam audisse uocem pueri uisu est
uagientis:

Ita corripuit derepente tacitus sese ad filiam:
Quòd si rescuerit peperisse, id qua caussa clam habuisse
se me

Dicam, non ædepol scio.

Sed ostium concrepuit: credo ipsum ad me exire: nul-
la sum.

P. Vxor ubi me ad filiam ire sensit, se duxit foras.

Atque eccam uideo. quid agis Myrrhina? heus, tibi dico.
M. mihi ne

Mi uir? P. uir ego tuus? tu uirum me, aut hominem
adeo esse deputas?

Nam si utrūuis horū mulier unquam tibi uisus forem,
Non sic ludibrio tuis factis habitus essem. M. quibus?

P. at rogas?

Peperit filia? hem, taces? ex quo? M. istuc rogare
æquom est patrem?

Perij: ex quo censēs, nisi ex illo, cui data est nuptum,
obsecro?

P. Credo: neque adeo arbitrari patris est aliter. sed de
miror,

Quid sit, quam ob rem tantopere hunc omnes nos cela-
re uolueris

Partū; presertim cū recte, et suo pepererit tempore.

Adeo ne peruicaci esse animo, ut puerum præoptares
perire,

Ex quo inter nos scires posthac amicitiam fore firmio-
rem,

Potiūs, quàm esset cum illo nupta aduersus animi lu-
bidinem

Tui? ego etiam illorum esse hanc culpam credidi, quæ
te est penes.

M. Misera sum. P. utinam sciam ita esse istuc. sed nunc
mihi in mentem uenit,

Ex hac re quod locuta es olim, cū illū generū cepimus:

Nam nuptam filiam negabas posse te pati tuam

Cum eo, qui meretrices amaret, qui pernoctaret foris.

M.

M. Quamuis causam hunc suspicari, quam ipsam ueram,
mauolo.

P. Multo prius scivi, quam tu, illum amicam habere Myr-
rhina:

Verum id uitium ego nūquam decreui esse adolescentiæ:
Nam id omnibus innatum est. at pol iam aderit, cum
se quoque oderit.

Sed ut olim te ostendisti eandem esse; nihil cessasti us-
que adhuc,

Vt filiam ab eo abduceres, neu, quod ego egissem, es-
set ratum.

Id nūc res iudiciū hæc facit, quo pacto factū uolueris.

M. Adeon' me esse peruicacem censēs cui mater siem,
Vt eo essem animo, si ex usu esset nostro hoc matrimo-
nium?

P. Tun' prospicere, aut iudicare, nostram in rem quod sit,
potes?

Audisti ex aliquo fortasse, qui uidisse eum diceret
Exeuntem, aut introeuntem ad amicam. quid tum po-
stea,

Si modeste ac raro hoc fecit? non ea dissimulare nos
Magis humanum est, quam dare operam id scire, qui
nos oderit?

Nam si is posset ab ea sese der repente auellere,
Qui cum tot consuesset annos; non eum hominem du-
cerem,

Nec uirum sati' firmum gnate. M. mitte adolescentem
obsecro,

Et quæ me peccasse ais: abi, solum solus conueni:

Roga, uelit ne, an nō uxorem. si est, ut dicat uelle se,
Redde:

Redde : *sin est autem ut nolit , recte consului mea*

P. Siquidem ille ipse non uoli , & tu sensisti esse in eo Myr-
rhina

peccatum : *aderā cuius consilio ea par fuerat prospici .*

Quam ob rem incendor ira , te esse ausam hęc facere .
iniussu meo .

Interdico , ne extulisse extra ædes puerum usquā uelis .

Sed ego stultior , meis dictis parere hęc qui postulem :

ibo intro , atque edicā seruis , ne quoquā efferrī sināt .

M. Nullam pol credo mulierem me miseriorem uinere .

Nam ut hic laturus hoc sit , si ipsam rem , ut fiet , resci-
uerit ,

Non æpol clam me est ; cum hoc , quod leuiū est , tam
animo iracundo tulit :

Nec , qua uia sententia eius mutari possit , scio .

Hoc mi unum ex plurimis miseris . velli quom fuerat
malum ,

si , puerum ut tollam , cogit , cuius qui sit nescimus pater :

Nam cum compressa est gnata . forma in tenebris no-
sci non quita est :

Neque detractum ei tum quicquam est , qui post pos-
sit nosci , qui fiet :

Ipse eripuit ui , in digito quem habuit , uirgini abiens
annulum :

simul uereor , Pamphilus ne orata nostra nequeat diu-
tius

Celare , cum sciet alienum puerum tolli pro suo .

ACTVS

ACTVS QVARTI SCENA II.

SOSTRATA, PAMPHILVS.

- S. On clam me est mi gnate, tibi me esse suspen
 nam etiam, uxorem tuam
 Propter meos mores hinc abijisse: etsi ea dissi-
 mulas sedulo:
 Verum ita me dii ament, itaq; obtingant ex te, qua
 exopto mihi, ut
 Nunquam sciens commerui, merito ut caperet odium
 illam mei:
 Teq; ante quam me amare rebar, ei rei firmasti fidem:
 Nam mihi intus tuus pater narrauit modo, que pacto
 me habueris
 Praepositam amori tuo: nunc tibi me certum est contra
 gratiam
 Referre, ut apud me praemiu esse positum pietati scias.
 Mi Pamphile, hoc & uobis, & meae commodum fac-
 mae arbitror:
 Ego rus abituram hinc cum tuo me esse certo decreui
 patre,
 Ne mea praesentia obstet, neu caussa ulla restet relliqua,
 Quin tua Philumena ad te redeat. Pam. quae so quid
 istuc consili est?
 Illi stultitia uicta, ex urbe tu rus habitatum migres?
 Haud facies: neque sinam, ut qui nobis mater maledi-
 ctum uelit,
 Mea pertinacia dicat esse factum, haud tua modestia.
 Tu, tuas amicas te, & cognatas deserere, & festos dies
 Mea

Mea caussa, nolo. S. nihil iam mi istæ res uoluptatis
ferunt:

Dum ætatis tempus tulit, perfuncta satis sum: satias
iam tenet

studiorum istorum: hæc mihi nunc cura est maxuma,
ut ne cui meæ

Longinquitas ætatis obstet, mortem ue exoptet meam. .1

Hic uideo me esse inuisam immerito: tempus est con-
cedere:

Sic optume, ut ego opinor, omnes caussas præcidam
omnibus,

Et me hac suspicionem exoluam, & illis morem gessero. .2

Sine me obsecro effugere, uolgens quòd male audit mu-
lierum. .2

P. Quàm fortunatus ceteris sum rebus, absque una hæc
foret,

Hanc matrem habens talem, illam autem uxorem. S. .1
obsecro mi Pamphile,

Non tute incommodam rem, ut quæque est, in animum
inducas pati.

Si cetera sunt ita, ut tu uis, itaq; ut esse ego illam exi-
stumo,

Mignate, da ueniam hanc mihi, reduc illam. P. uæ mis-
sero mihi.

S. Et mihi quidem: nam hæc res non minus me male ha-
bet, quàm te gnate mi. .1

T ACTVS

HECYRA

ACTVS QVARTI SCENA III.

LACHES, SOSTRATA,
PAMPHILVS.

- L. Vem cum istoc sermonem habueris, procul
hinc stans accepi uxor:
Istuc est sapere, qui, ubicunque opus sit, ani-
mum possis flectere,
Quod faciundū fortasse sit postidea, hoc nunc si feceris.
- S. Fors pol fuat. L. abi rus ergo hinc: ibi ego te, & tu me
feres.
- S. Spero mecastor. L. i ergo intro, & cōpone, quæ simul
tecum simul
Ferantur: dixi. S. ita ut iubes, faciam. Pam. pater.
- L. Quid uis Pamphile? Pam. abire hinc matrem? minime.
L. quid ita istuc? Pam. quia
De uxore incertus sum etiam quid facturus siem. L.
quid est?
Quid uis nisi reducere? Pam. equidem cupio, & uix
contineo: sed
Non minuam meum consilium: ex usu quod est, id per-
sequar.
Credo, si non redducā, ea gratia concordēs magi fore.
- L. Nescias: uerum id tua refert nihil, utrum illæ fecerint,
Quando hæc abierit: odiosa hæc æta' st adolescentulis:
E' medio æquom excedere est: postremo iā nos fabulæ
sumus Pamphile, senex, atque anus.
sed uideo Phidippum per tempus egredi: accedamus.

ACTVS

ACTVS QVARTI SCENA IIII.

PHIDIPPVS, LACHES,
PAMPHILVS.

P. Ibi quoque ædepol sum iratus, Philumena,
Grauiter quidem: nam hercle abs te factum
est turpiter:

Etsi tibi caussa est de hac re. mater te impulit:

Huic uero nulla est. L. opportune te mihi

Phidippe in ipso tempore ostendis. Ph. quid est?

Pam. Quid respondebo his? aut quo pacto hoc operiam?

L. Dic filia, rus concessuram hinc sostratam:

Ne reuereatur, minus iam quo redeat domum. Ph. ah,

Nullam de his rebus culpam commeruit tua:

A' Myrrhina hæc sunt mea uxore exorta omnia.

Pam. Mutatio fit. Ph. ea nos perturbat Laches.

Pam. Dum ne reducam, turbent porro, quàm uelint.

Ph. Ego Pamphile esse inter nos, si fieri potest,

Affinitatem hanc sane perpetuam uolo:

Sin est, ut aliter tua fiet sententia,

Accipias puerum. Pam. sensit peperisse: occidi.

L. Puerum? quem puerum? Ph. natus est nobis nepos:

Nam abducta à uobis prægnans fuerat filia,

Neque fuisse prægnantem unquam ante hunc sciui diem.

Bene, ita me dij ament, nuncias: & gaudeo

Natum illum, & tibi illam saluam: sed quid mulieris

Vxorem habes? aut quibus moratam moribus?

Nos ne hoc celatos tandiu? nequeo satis,

Quàm hoc mihi uidetur factum prave, proloqui.

T 2 Ph.

H E C Y R A

Ph. Non tibi illud factū minus placet, quā̄m mihi Laches.

Pam. Etsi iam dudum fuerat ambiguum hoc mihi,
Nunc non est, cum eam consequitur alienus puer.

L. Nulla tibi Pamphile hic iam consultatio est.

Pam. Perij. L. hunc uidere sæpe optabamus diem,
Cum ex te esset aliquis, qui te appellaret patrem:
Euenit: habeo gratiam dijs. Pam. nullū sum.

L. Reduc uxorem ac noli aduorsari mihi.

Pam. Pater, si illa ex me libros uellet sibi,
Aut se esse mecum nuptam, satis certo scio,
Non me clam haberet, quæ celasse intellego.
Nunc, cum eius alienum esse à me animum sentiam,
Nec conuenturum inter nos posthac arbitrer,
Quam ob rem reducam? L. mater quod sua sit sua,
Adolescens mulier fecit: mirandum ne id est?
Censen' te posse reperire ullam mulierem,
Quæ careat culpa? an quia non delinquent uiri?

Ph. Vosmet uidete iam Lache, & tu Pamphile,
Remissam opū sit uobis, an reductam domum:
Uxor quid faciat, in manu non est mea:
Neutra in re uobis difficultas à me erit.
Sed quid faciemus puero? L. ridicule rogas.

Quicquid futurum est, huic reddas, suum scilicet,
Ut alamus nostrum. Pam. quem ipsa neglexit, pater,
Ego alam? L. quid dixti? eho, an non alemus Pamphile?
Prodemus quæso potius? quæ hæc amentia est?
Enim uero prorsus iam tacere non queo.

Nam cogis ea, quæ nolo, ut præ sente hoc loquar.
Ignarum censes tuarum lacrumarum esse me?
Aut, quid sit id, quod sollicitere ad hunc modum?

Primum

primum hanc ubi dixti causam, te propter tuam
 Matrem non posse habere hanc uxorem domi;
 pollicita est ea se concessuram ex ædibus.
 Nunc, postquam addepta hæc quoque tibi causam uides;
 Puer quia clam te est natus, nactus alteram es.
 Erras, tui animi si me esse ignarum putas.
 Aliquando tandem huc animum ut adiungas tuum,
 Quam longum spatium amandi amicam tibi dedi?
 Sumptus, quos fecisti in eam, quam animo æquo tuli?
 Egi, atque oravi tecum, uxorem ut duceres:
 Tempus dixi esse: impulsu duxisti meo.
 Quæ tum obsecutus mihi fecisti ut decuerat.
 Nunc animum rursus ad meretricem induxti tuum.
 Cui tu obsecutus, facis huic adeo iniuriam.
 Nam in eandem uitam te reuolutum denuo
 Video esse. Pam. me ne? La. te ipsum: et facis iniuriam,
 Cum fingis falsas causas ad discordiam,
 Ut cum illa uiuas, testem hanc cum abs te amoueris:
 Sensitq; adeo uxor: nam ei causa alia quæ fuit,
 Quæ obrem abs te abiret? Ph. plane hic diuinat: nã id est.
 Pam. Dabo iniurandum nihil esse istorum tibi. La. ah,
 Reduc uxorem, aut, quamobrem non opus sit, cedo.
 Pam. Non est nunc tempus. La. puerum accipias: nam is
 quidem
 In culpa non est. post de matre uidero.
 Pam. Omnibus modis miser sum: nec, quid agam, scio:
 Tot nunc me rebus miserum concludit pater.
 Abibo hinc, præsens quando promoueo parum.
 Nam puerum credo iniussu non tollent meo,
 Præsertim in ea re cum sit mihi adiutrix socrus.

verum te hoc moneo unum, quali sim amicus, aut
quid possiem:

potius quam inimicus, periculum facias. B. faciam sedulo.

ACTVS QVINTI SCENA II.

PHIDIPPVS, LACHES, BACCHIS.

Ph. Nil apud me tibi desieri patiar, quin, quod
n opus sit,
Benigne præbeat.

Sed cum tu satura, atque ebria eris, puer ut satur sit,
facito.

La. Noster socer, uideo, uenit. puero nutricem adduxit.

Phidippe, Bacchis deierat per sancte. Ph. hæcine ea est?

La. hæc est.

Ph. Nec pol istæ metuunt deos: neque has respicere deos o-
pinor.

Ba. Ancillas dedo: quolibet cruciatu per me exquire,
Licet. hæc res hic agitur: me facere Pamphilo ut uxor
redeat,

Oportet, quod si perficio, non poenitet me famæ,
Solam fecisse id, quod aliæ meretrices facere fugitant.

La. Phidippe, nostras mulieres suspectas falso nobis

In re ipsa inuenimus: porro hæc nunc experiamur. nã si
Compererit falso crimini tua se uxor credidisse,
Missam iram faciet: sin autem est ob eam rem iratus
gnatus,

Quod peperit uxor clam, id leue est: cito ab eo hæc ira
abscedet.

Profecto